

Systematisk Pedagogik - och om fysiskt/psykiskt handikappade

Under årens lopp uppstod en praxis i det pedagogiska arbetet med fysiskt/psykiskt handikappade, där jag som kand. psykolog till viss del präglade utvecklingen. År 1981 valde jag namnet "Systematisk Pedagogik" för att beteckna denna praxis.

Utifrån min vetenskapliga utbildning, förvärvade erfarenhet och med en systematisk utgångspunkt, - och med syfte att säkra kvaliteten på de pedagogiska insatserna formulerade jag följande villkor som grundläggande för detta arbetssätt.

Pedagogikens form skall styra innehållet genom att:

- Var individuellt anpassad.
- Vara begriplig för personal, anhöriga och andra som på något sätt är delaktiga i den löpande kontakten med individen.
- Innefatta generella och specifikt individ relaterade erfarenheter.
- Överensstämna med det övergripande målet som är satt för insatsen, riktad till individen.
- Ha verkan
- Innefatta så många omständigheter som möjligt som påverkar individens situation, och som har betydelse för den pedagogiska utvecklingen. Den skall vara helhetsorienterad.
- Stärka och förankra lusten till att arbeta för- och umgås med denna grupp av individer.

Namnet Systematisk Pedagogik kan vara en missvisande beteckning, eftersom det kan associeras till - och skapa förväntningar på en särskild innehållsmässig form av pedagogik. Detta är fel.

Namnet betecknar ett förhållningssätt till den pedagogiska insatsen, där innehållet i princip kan vara vilket som helst.

Systematisk betyder att man följer en plan. I detta sammanhang innebär det t.ex. följande:

- Att arten av pedagogiska insatser och förståelse av berörd individ bygger på ett systematiskt insamlade av erfarenheter och annan kunskap, istället för på tillfälliga iakttagelser.
- Att den pedagogiska insatsen planläggs och är fri från spontana infall.
- Att man systematiskt och kollegialt prövar sina idéer.
- Att man systematiskt utvärderar pedagogikens effekter. (3)

Begrepp som "vetenskaplig" och "systematisk" kan i detta sammanhang väcka en viss misstro, men det handlar alltså inte om elektroder och vita rockar. De skall istället förstås som verktyg i försöken att besvara de frågor som naturligt uppstår efter en tid av praktiskt arbete.

T.ex.:

- Hur skapar vi ett begripligt sammanhang för individerna, mellan deras olika miljöer. Vilket är en förutsättning för deras trivsel och personliga utveckling.
- Hur skapar och behåller vi en miljö och ett sammanhang där individen inte riskerar att falla tillbaka in i tidigare önskade mönster.
- Hur underhåller och utvecklar vi vårt engagemang.

- Hur kompensera vi, och överbygger de problem som uppstår på grund av individens handikapp och institutionalisering.*

* I detta sammanhang blir ett systematiskt förhållningssätt särskilt relevant, eftersom dessa individer har en reducerad förmåga att etablera en överblick och förståelse av sin sammantagna situation och historia.

Eller med andra ord:

Systematiken skall kompensera det faktum att dessa individer till mycket ringa grad är bärare av sin egen framtida utveckling, och att den institutionella omgivningen ofta präglas av ett kort minne.

En metod som utgår från ett systematiskt förhållningssätt, lägger också vikt på iakttagelser och erfarenheter.

Grunden som en Systematisk Pedagogik vilar på är följdriktigt ett material av insamlade iakttagelser.

Sammanfattningsvis:

1) En individ relaterad pedagogik, vars struktur bygger på en pålitligt system av insamlade iakttagelser rörande individen.

- 2) Utöver de specifikt personliga, skall pedagogiken även innehålla generella iakttagelser och andra adekvata erfarenheter.

I det praktiska arbetet kan en systematisk utgångspunkt sammantaget utmynna i en form där:

- Man arbetar i tema -och projekt form.
- Man arbetar utifrån basregistrering. (Lämpligen med videoupptagning och statistik.) (4)
- Man genomför en kontinuerlig utvärdering.
- Man använder sig av regelbunden supervision.
- Man använder kollegial feedback.
- Man använder professionell handledning. (5)
- Man arbetar målrelaterat, med delmål utifrån en tidsbestämd (6) målsättning o.s.v...

Det är aldrig för tidigt att planera pedagogiken.

- Behovet av att systematisera pedagogiken är inte av nödvändighet förbehållet denna grupp av individer, men erfarenheten visar att styrning och planläggning är ett uppenbart krav.

Vill man en utveckling å denna grupps vägnar så är det:

- Aldrig för tidigt att börja planlägga, - De har bråttom och de lär långsamt - och det är sällan bra utan ett övergripande perspektiv.
- De flesta saknar möjlighet att upprätthålla detta själv -

Per Ankjær

Brørup Nov 1995